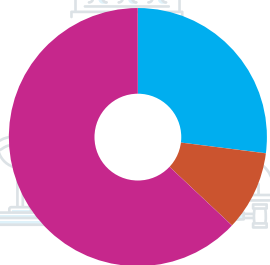

MBROJTËSI NË PROCEDURËN PENALE

Në periudhën nga 2015 deri në 2017, 63,5% të të akuzuarve në proceset penale gjyqësore vetë kanë zgjedhur mbrojtës, 9,6% të të akuzuarve j'u është caktuar mbrojtës sipas detyrës zyrtare, kurse 26,9% të të akuzuarve nuk kanë pasur mbrojtës gjatë procedurës.*

PËRSONAT E PANDEHUR NË PROCEDURË

- Vetë kanë angazhuar mbrojtës
- Kanë pasur mbrojtës të caktuar sipas detyrës zyrtare
- Nuk kanë pasur të angazhuar mbrojtës

*Sipas analizave të të dhënave të mara nga vëzhgimi i proceseve gjyqësore e të përpunuara gjatë viteve 2015, 2016 dhe 2017 në bashkëpunim me Koalicionin të shoqatave të qytetarëve „Të gjithë për gjykim të drejtë“.

E DREJTA PËR MBROJTËS

Mbrojtja e të akuzuarit gjatë procedurës penale është me rëndësi kyçe për realizimin e të drejtës për gjykim korrekt dhe të drejtë. E drejta për mbrojtje është njëra nga të drejtat themelore të të akuzuarit dhe ky është parim i garantuar me Kushtetutë (neni 12 i Kushtetutës).

Me mbrojtje nënkuptohen të gjitha aktivitetet e mbrojtësit, si person i autorizuar të japë ndihmë profesionale juridike, në dobi dhe në emër të të akuzuarit. I akuzuari mund të ketë mbrojtje për çdo veprë penale, pa marrë parasysh peshën e veprës penale.

Çdo person i dyshuar ose i akuzuar ka të drejtë për mbrojtës gjatë gjithë procedurës penale që zhvillohet kundër tij.

I akuzuari, para marrjes së parë në pyetje ose para ndonjë veprimi tjetër për të obligueshëm i paraparë me Ligjin për procedurë penale (LPP), patjetër duhet

të këshillohet se ka të drejtë për mbrojtës sipas zgjedhjes së vet, me të cilin mund të këshillohet në privatësi dhe se mbrojtësi mund të marrë pjesë gjatë marrjes së tij në pyetje (neni 71, paragrafi 1 dhe 2 i LPP-së).

Zgjedhja e mbrojtësit varet nga vullneti i lirë i të akuzuarit, i cili vetë zgjedh se kush do të jetë mbrojtës i tij, me ç'rast mbrojtës mund të jetë vetëm avokati (neni 71, paragrafi 4 i LPP-së).

MBROJTJA E DETYRUESHME

MBROJTJA E DETYRUESHME është mbrojtja kur i akuzuari patjetër duhet të ketë mbrojtës dhe, në qoftë se nuk e zgjedh vetë atë, do t'i caktohet mbrojtës sipas detyrës zyrtare.

I akuzuari patjetër duhet të ketë mbrojtës në këto raste (neni 74 i LPP-së):

- nëse është memec, shurdh ose i paaftë që vet të mbrohet me sukses, ose nëse kundër tij mbahet procedurë penale për veprë penale për të cilën në ligj është paraparë dënimi me burgim të përjetshëm, që gjatë marrjes së parë në pyetje,

- për aktakuzën e parashtruar për veprën penale për të cilën me ligj është paraparë dënim me burgim prej dhjetë vitesh ose dënim më i rëndë me burg, i akuzuari patjetër duhet të ketë mbrojtës në kohën e dorëzimit të aktakuzës,

- nëse kundër tij është parashtruar propozim për caktim të masës së paraburgimit, nga momenti i nxjerrjes së tij para gjykatës, si dhe gjatë kohës deri sa zgjat paraburgimi,

- gjatë procedurës për negociata dhe marrëveshje me prokurorin publik,

- nëse gjykohe në mungesë, menjëherë pas vendimit të marrë për gjykim në mungesë.

- nëse nuk i ka mbushur 18 vjet, sipas Ligjit për drejtësi për fëmijët, gjatë gjithë procedurës që zhvillohet kundër tij.

Në rastet kur mbrojtja është e detyrueshme, nëse i akuzuari vet nuk merr mbrojtës, atëherë kryetari i gjykatës do t'i përcaktojë mbrojtës sipas detyrës zyrtare, për rrjedhën e mëtutjeshme të procedurës penale deri në plotfuqishmërinë e aktgjykimit. Kur të akuzuarit do t'i përcaktohet mbrojtje sipas detyrës zyrtare për aktakuzën e parashtruar, për këtë ai do të informohet bashkë me dorëzimin e aktakuzës.

MBROJTJA E TË VARFËRVE

Në rastet kur nuk ekzistojnë kushte për mbrojtje të detyrueshme, nëse sipas gjendjes së vet pronësore nuk mund t'i përballojë shpenzimet e mbrojtjes, i akuzuari ka të drejtë të kërkojë t'i caktohet mbrojtës. Këtë të drejtë i akuzuari mund ta shfrytëzojë kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë, e veçanërisht peshat e veprës penale dhe ndërlíkueshmëria e rastit. Në kërkesë i akuzuari mund vet të caktojë ndonjë avokat të caktuar për mbrojtës, nga lista e avokatëve nga bashkësia përkatëse e avokatëve. (neni 75 i LPP-së).

Për kërkesën vendos gjykatësi i procedurës paraprake, gjegjësisht kryetari i këshillit, kurse mbrojtësin e cakton kryetari i gjykatës. Shpenzimet për mbrojtje për të varfrit bien në ngarkesë të Buxhetit të shtetit.

Mbrojtësi legjitimohet me autorizim, që e ka marrë nga i akuzuari, nga personat që janë të autorizuar t'i sigurojnë mbrojtës, ose me vendim të kryetarit të gjykatës, me të cilin është caktuar për mbrojtës sipas detyrës zyrtare. Mbrojtësi autorizimin është i obliguar ta parashtrorë te organi para të cilit mbahet procedura, me atë që i akuzuari mund t'i japë mbrojtësit edhe autorizim me gojë në procesverbal para organit para të cilit mbahet procedura. (neni 71, paragrafi 6 i LPP-së).

Më shumë të akuzuar mund të kenë **MBROJTËS TË PËRBASHKËT** vetëm nëse kjo nuk është në kundërshtim me interesat e mbrojtjes së tyre, e njëkohësisht një i akuzuar mund të ketë më shumë mbrojtës. Në situatën e tillë, konsiderohet se mbrojtja është siguruar kur në procedurë merr pjesë së paku njëri prej mbrojtësve (neni 72, paragrafi 1 dhe 2 i LPP-së).

Mbrojtës që është siguruar nga ndonjë anëtar i familjes - të akuzuarit mund t'i sigurojë mbrojtës edhe përfaqësuesi i tij ligjor, bashkëshorti, përkatësisht shoku jashtëmartesor, farefisi nga gjaku në vijë të drejtë, adoptuesi, i adoptuari, vëllai, motra dhe mbajtësi, përveç nëse i akuzuari këtë nuk e kundërshton në mënyrë të prerë (neni 71, paragrafi 3 i LPP-së).

Kryerja e parregullt e detyrës nga ana e mbrojtësit të caktuar paraqet bazë për shkarkimin e tij nga kryetari i gjykatës, me kërkesë të kryetarit të këshillit apo të akuzuarit ose me pajtim të tij. Në vend të mbrojtësit të shkarkuar, kryetari i gjykatës do të caktojë mbrojtës tjetër, me obligim që për shkarkimin e mbrojtësit ta njoftojë Odën e Avokatëve (neni 77, paragrafi 4 i LPP-së).

TË DREJTAT DHE OBLIGIMET E MBROJTËSIT

Mbrojtësi ka disa të drejta, nga të cilat më të rëndësishme janë:

1. T'i shohë dokumentet dhe sendet që shërbejnë si provë (neni 79 i LPP-së).
2. E drejta për kontakt të drejtpërdrejtë personal dhe me shkrim me të akuzuarin që gjendet në paraburgim (neni 80 i LPP-së).
3. E drejta për të marrë pjesë gjatë marrjes në pyetje të të akuzuarit (neni 69, 70, 71 dhe 206 të LPP-së).
4. E drejta për të marrë pjesë në veprime të caktuara hetuese (neni 296 i LPP-së).
5. E drejta për të parashtruar kundërshtim ndaj aktakuzës pa autorizim të prerë nga i akuzuari, por jo edhe kundër vullnetit të tij (neni 327, paragrafi 2 i LPP-së).

6. E drejta në të gjitha fazat e procedurës të mbledhë prova për mbrojtjen e të akuzuarit dhe t'ia propozojë gjykatës nxjerrjen e tyre.

7. E drejta për të marrë pjesë në shqyrtimin kryesor.

8. E drejta për të parashtruar mjete të rregullta dhe të jashtëzakonshme juridike.

9. E drejta për kompensim të shpenzimeve.

Gjatë procedurës penale mbrojtësi është i obliguar që të ndërmarrë çdo gjë që është në interes të të akuzuarit. Mbrojtësi është i autorizuar t'i ndërmarrë në dobi të të akuzuarit të gjitha veprimet që mund t'i ndërmarrë i akuzuari, me atë që të drejtat dhe obligimet ndërpriten kur i akuzuari do ta tërheqë autorizimin (neni 76, paragrafi 1 dhe 2 i LPP-së).

E DREJTA PËR MBROJTËS